

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN AKADEMİK BAŞARILARINI
ETKİLEYEN ÖRGÜTSEL FAKTÖRLERİN KARIYER KARARLIĞINA
ETKİSİ: İSTANBUL'DAKİ VAKIF ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİ
ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

Necmiye Tülin İRGE¹, Melike Mehveş PAMUK², Özlem Munise KAYNAK³

Öz

Bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin akademik başarılarını etkileyen örgütsel faktörlerin kariyer kararlığına etkisinin incelenmesidir. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini, İstanbul ilinde bulunan vakıf üniversitelerinde 2019-2020 öğretim yılında okuyan 464.815 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise tesadüfi örnekleme yöntemlerinden biri olan kolayda örnekleme yöntemi kullanılarak ulaşılan İstanbul ilinde vakıf üniversitelerinde öğrenim gören 417 öğrencidir. Araştırmada, veri toplama aracı olarak Kişisel Bilgi Formu, Öğrencilerin Akademik Başarılarını Etkileyen Kurumsal Faktörler Ölçeği (ÖBEÖFÖ) ve Kariyer Kararlılığı Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular SPSS 22 programı ile geçerlilik ve doğrulayıcı faktör analizlerine tabi tutulmuştur. Yapılan basit ve çoklu regresyon analizi sonuçlarına göre; öğrencilerin akademik başarıları kariyer kararlılıklarını etkilemektedir. Öğretim elemanlarının yeterlilikleri ve uygulamaları ile iletişim ve yönetsel hizmet ve uygulamalarının da birlikte kariyer kararlılığını etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Akademik, Başarı, Kariyer, Kararlılık, Öğrenci.

JEL Sınıflaması: C51, M12, M21.

**THE EFFECT OF THE ORGANIZATIONAL FACTORS AFFECTING THE
ACADEMIC ACHIEVEMENT OF UNIVERSITY STUDENTS ON THE
CAREER DETERMINATION: A RESEARCH ON FOUNDATION
UNIVERSITY STUDENTS IN ISTANBUL**

Abstract

The aim of this research is to examine the effects of organizational factors affecting the academic achievement of university students on their career determination . In the research, relational scanning method and one of the quantitative research methods were used. The population of the study consists of 464.815 students studying at foundation universities in İstanbul in the 2019-2020 academic year. In the study, Personal Information Form, Institutional Factors Affecting Students' Academic Achievement Scale and Career Determination Scale were used as data collection tools. The findings of the study were subjected to validity and confirmatory factors which were analyzed with the SPSS 22 program. According to the simple and multiple regression analysis results; The academic success of students affects their career determination. It was concluded that the qualifications and practices of the faculty members, as well as their communication and managerial services and practices, also affect their career determination.

Keywords: Academic, Success, Career, Stability, Student.

JEL Classification: C51, M12, M21.

¹Dr. Necmiye Tülin İRGE, İstanbul Aydın Üniversitesi, İ.İ.B.F İşletme Bölümü, necmiyeirge@aydin.edu.tr. ORCID: 0000-0001-9936-6229

²Melike Mehveş PAMUK, İstanbul Aydın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, mehvespamuk@stu.aydin.edu.tr. ORCID: 0000-0003-4256-8000

³Özlem Munise KAYNAK, İstanbul Aydın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, ozlemkaynak@stu.aydin.edu.tr. ORCID: 0000-0001-9022-3467

1. Giriş

Örgütsel anlamda bir başarı elde etmek adına gösterilen çaba, sadece örgütün ilerleme ve gelişmesine değil bünyesindeki bireylerin başarı çizgisine de olumlu katkıları beraberinde getirmektedir. Bu durum gerek eğitim, gerekse iş yaşantısında benzer sonuçlar yaratabilmektedir. Eğitim ya da iş hayatındaki başarıya etki eden unsurlar, bireylerin kariyerlerine dair kararlarının şekillenmesinde de rol oynamaktadırlar. Bireyler, zaman içerisinde edindikleri bilgi ve tecrübe dahilinde iş hayatında bir gelişim kazanırlarken, kariyerlerine dair vermiş oldukları kararlar, yaşadıkları olaylardan ve ortaya çıkan sonuçlardan etkilenmektedir. Bu nedenledir ki akademik başarı, büyük ölçüde kariyer odaklı bir yaşamın süregelmesine yol açarken, bireyler, akademik başarılarının ekseninde bir kariyer kararı vermekte, nihayetinde de söz konusu karar, bireylerin kariyer kararlılıkları hakkında yönlendirici bir duygunun oluşmasına sebebiyet vermektedir. Genel olarak ele alındığında ise akademik başarı ile kariyer kararlılığının, birey dışındaki unsurların etkisi ile de şekillendirildiğini söylemek mümkündür. Her iki alanda da (eğitim ve iş hayatı) bireyin kendi karar mekanizmasının dışındaki çevresel unsurlar, sürecin şekillenmesine yardımcı olmaktadır.

2. Kavramsal Çerçeve

2.1. Akademik Başarı

Eğitim yaşamı içerisinde, bireylerin, bir başka deyişle öğrencilerin başarılı olmaları, aileleri, çevreleri ve eğitim kurumları açısından önem taşımaktadır. Bu nedenledir ki bireylerin yaşamlarının her safhasındaki çevresel unsur, akademik başarı açısından belirleyici olmaktadır. Kavramsal açıdan akademik başarı ele alındığında, yaş aralığı gözetilmeksizin öğrencilerin mesleki ve toplumsal hayata güçlü ve hazırlıklı bir şekilde gelişimlerinin sağlanması, bunun da ötesinde, geleceklerinin de şekillendirilmesi adına, dönemsel başarı ölçeklendirilmesi olarak nitelendirilebilir (Tuncer ve Yılmaz, 2018: 482).

Konuyu çok boyutlu olarak araştıran ilk isimlerden olan Carter ve Good (1973), akademik başarıyı temel bir kavramsallaştırma ile tanımlamışlardır. İkiliye göre akademik başarı, bir eğitim kurumu dahilinde verilen dersler neticesinde elde edilen notlar, sonradan kazanılan yetenekler ve toplanan bilgilerin tamamı olarak nitelendirilir (Sığırı ve Gürbüz, 2011: 31). Öte yandan akademik başarı, öğrenci sıfatına haiz bireylerin, bugün ya da mevcut süreç için değil, gelecek için gereken nitelikleri kazanmaları adına geçen süre zarfı içerisinde elde etmiş oldukları başarıların tümünü ifade etmektedir (Salih, 2003: 103).

Öğrenme stratejileri içerisinde değerlendirilen bir kavram olarak akademik başarı, bireyin kendi benlik algısı ile yakından ilgili olarak değerlendirilmektedir. Öte yandan, kavramın içerisinde, bireyin çevresindeki hususların da önemli bir değeri ve etkisi bulunmaktadır. Bu nedenle de öğrenme stratejileri içerisinde akademik başarı, mutlak olarak öncelikle bireyin kendisi ile daha sonrasında ise bireyin çevresindeki unsurlar ile yakından ilintili olarak ele alınmaktadır (Özkal ve Çetingöz, 2006: 261).

Başka bir açıdan ele alındığında, akademik başarı, çoğunlukla öğrencilerin kendileri dahilinde ele alınmakta ve bu şekilde de öğrencilere dair bazı faktörler ön plana çıkarılarak akademik başarının niteliği ve içeriği açıklanmaktadır. Söz konusu faktörler şu şekilde sıralanabilmektedir (Sarier, 2016: 2-3).

Benlik saygısı; öğrencilerin, birer birey olarak hayatlarının her alanında olduğu gibi eğitim alanında da benlik saygısının kendilerine getireceği özgüvene ve tetikleyici duygulara ihtiyaçları vardır. *Öz yeterlilik*; her öğrenci, eğitim almak adına yeterli kapasiteye sahiptir, ancak bu yeterlilik durumunun tespiti adına öncelikli olarak öğrencinin kendisi ile ilişkisinin iyi olması gerekmektedir. *Çalışma alışkanlığı*; yıllar içerisinde kazanılan bir alışkanlık olduğu kadar bireyin çevresinin kendisine kazandırdığı bir alışkanlık olarak çalışma, akademik başarının tetikleyici unsurlarındandır. *Derse yönelik tutum*; her öğrenci her dersi sevmeyebilir ve bu durum, akademik başarının kimi dersler için yüksek kimi dersler için ise düşük düzeyli olmasına sebebiyet verebilmektedir. *Öğretmen davranışları*; öğretmenlerin tutum ve davranışları, öğrencilerin akademik anlamda teşvik olmaları kadar onların derslerden, hatta okuldan uzaklaşmaları adına yönlendirici olabilmektedir. *Okul kültürü*; bazı eğitim kurumlarının uzun yıllardan bu yana söz konusu olan eğitim kültürleri, öğrenciler üzerinde çalışmak ve başarılı olmak adına, fazladan bir motivasyon unsurudur. *Aile*; bir ailenin eğitim düzeyi, sosyokültürel yapısı ve ekonomik anlamdaki potansiyeli de belirleyici ve yönlendirici olabilmektedir.

Söz konusu unsurlar ele alındığında, bireylerin akademik başarılarının kendileri ile birlikte, çevrelerinin yarattığı etki ile şekillendiği gözlemlenmektedir. Bu şekillenme sürecinde okul ve aile yaşantısı, öncelikli unsurlar olarak dikkati çekmektedir.

2.2. Kariyer Kararlılığı

Bireysel tercihlerin etkilediği en önemli kararlardan biri olan kariyer kararı, bireyin memnuniyetini açıklamak için kullanılmaktadır. Üniversite eğitimi sürecinde bireylerin kariyer tercihlerine uygun bir şekilde biçimlenen kariyer kararı, bireyin hayatına ilişkin önemli bir süreci ifade etmektedir. Bu süreç, gelecekte yapılacak profesyonel iş yaşamının da en önemli aşamasıdır (Super, 1980: 282).

Lent vd. (1994) kariyer kararlılığını Sosyal Bilişsel Kariyer Kuramı'na göre ele almışlardır. Bu kurama göre, kariyer kararı, bireyin sahip olduğu özellikler ve çevresel etkiler ile şekillenmektedir. Kariyer kararında öne çıkan tercihlerin bilişsel düzeyde ele alınması ve seçilmesi bireyin kararına bağlıdır. Akçakanat ve Uzunbacak (2019) kariyer kararında bireysel faktörlerin önemli etkisini kabul etmekle birlikte, çevresel faktörlerin kararın alınması sürecindeki etkilerinin de göz ardı edilemeyeceğini ifade etmektedir.

Üniversite eğitimi, kariyer kararının şekillendiği önemli bir dönemdir. Üniversite yıllarında bireylerin kariyerlerine yönelik aldıkları kararlar öncelikle kişisel gelişimlerini etkileyecektir. Kariyer oluşturulmasındaki amaçların sosyal kabulü ve başarı yönelimi alınan kararın çok boyutlu olmasını sağlamaktadır. Dolayısıyla, kariyerin belirlenmesinde kararsızlık hali öğrencilerin psikolojik iyi oluşlarını etkilemekte ve sorunlar yaşanabilmektedir (Kavas, 2012: 160).

Kariyer kararlılığının ortaya çıkışında, bireylerin zaman içerisinde, kariyer süreçlerinde yaşamış oldukları tecrübelerin önemli bir etkisi bulunmaktadır. Buna göre bireyler, kariyerleri hakkında alacakları kararlar için öncelikle geçmiş yıllarda yaşadıkları durumları göz önünde bulundurmaktadırlar. Bu değerlendirme, bir sonraki süre zarfında, kariyerlerine dair daha net ve daha kalıcı, en önemlisi, gelecekte mutlu olacakları türden bir kariyer planlaması yapmalarına yardımcı olmaktadır (McClellan, 2010: 3-4).

Bireysel anlamdaki gelişim ve zaman içerisindeki algılama becerisinin boyutları, kariyer kararlılığının oluşmasından önce, bir kariyere dair planlama yapılması açısından son derece önemlidir. Buna göre bireyler, zaman içerisinde, öncelikle iyi bir eğitim almaları, daha sonrasında da aldıkları eğitime paralel olarak çevrelerine refleks göstermeleri neticesinde, kariyerlerine dair bir karar vermektedirler. Fakat geçmişte eğitim ve iş hayatına dair elde edilen tecrübelerin hemen hepsinin doğru şekilde değerlendirilebilmesi, büyük ölçüde bireyin kendisi ile ilintilidir. Buna göre birey, elindeki donelerin hepsini doğru şekilde değerlendirebildiği süre zarfında daha kararlı ve daha fazla keyif alabileceği bir kariyere sahip olabileceksen, tersi bir durum, sürekli olarak iş değişimine neden olacaktır (Hirschi, 2014: 1497).

Kariyer kararlılığında bireyin etkilendiği sosyal çevresi ön plandadır. Bireyin kariyerine dair karar verme süreci ile ilgili mutluluk ve mutsuzluğunda kendisine ait duygu ve düşünceleri de etkili olmaktadır. Sosyal çevre, özellikle yakın aile üyelerinin görüşleri bireyin kariyer kararı alırken ya da kariyeri ile ilgili düşüncelerini dile getirirken belirleyici olabilmektedir (Veronika vd., 2018).

Kariyer kararlılığı açısından ortaya çıkan tabloda, belki de en fazla önem arz eden hususlardan biri de bireyin duygusal yapısıdır. Her ne kadar bilgi düzeyi, yetenek ve çevresel etmenler bireyin kariyerinin geneli ve gelecekteki muhtemel kariyer kararlılığı açısından betimleyici olsa da bireyler, kendi duygusal yapılarının kendilerine sunmuş olduğu yapının etkisi ile kariyerlerine dair rasyonel olmayan, kendi yetenekleri ile uyumlayan ve bilgi birikimlerinin zıttı olan kararlar da alabilmektedirler. Bu nedenledir ki kariyer kararlılığı, birey temelinde ele alındığında, bireyin duygusal yapısının sürecin içerisindeki etkisinin göz ardı edilmesi kolay olmamaktadır (Yowell, 2012: 103).

2.3. Literatür Taraması

Bu başlık altında akademik başarı ve kariyer kararlılığı ile ilgili daha önce yapılmış araştırmalara yer verilmektedir.

Kenç ve Oktay (2002), akademik benlik ile akademik başarı arasındaki ilişkiyi ölçümledikleri çalışmalarında öğrencilerin akademik benliklerinin yerleşik olmadığı, bu durumun da onların akademik başarılarına olumlu yönde etki etmediğini belirlemişlerdir. Okul dışı etkenlerin, öğrencilerin akademik başarıları açısından daha belirleyici hale geldiği sonucuna varılmıştır. Araştırma sonuçlarında akademik başarının varlığı söz konusu olduğunda, bunun, öğrencilerin akademik anlamdaki benlik konusuna dair görüşlerini daha olumlu hale getirmediği de yer almıştır.

Üzbe ve Bacanlı (2015), üniversite öğrencilerinin kendini engelleme düzeylerinin; başarı-hedef yönelimleri, benlik-saygısı, akademik başarı ve bazı demografik değişkenlere göre farklılığını belirlemeye çalışmışlardır. Katılımcı öğrencilerin, kendini engellemenin önemli yordayıcısı olarak algılanan akademik başarı ile bireyin kendini engellemesi arasında ilişki bulunmaktadır. Bireyin akademik başarısı arttıkça daha fazla başarı için hareket etmesi beklenen öğrenciler kendilerini engellemeyi tercih etmektedirler. Öğrencilerin not ortalamaları arttıkça bu durum, onların akademik anlamdaki başarılarının gelişimine yardımcı olmamakta; aksine onların akademik anlamdaki başarı değerlendirmeleri anlamsızlaşmakta ve konuya odaklanmaktan uzaklaşmaktadır.

Sarıer (2016), akademik başarı üzerinde etkili olan unsurları inceleyen araştırmasının sonuçlarında öğrencilerin, akademik başarının gerçekleşmesi adına öncül değeri olan unsurlar olduğu, onları ailelerinin takip ettiği, akademik başarının üzerindeki etkenin okulun eğitim verme kapasitesi olduğu belirlemiştir. Bir başka deyişle, akademik başarı değerlendirilirken, onu meydana getiren hususların en önemlilerinin, akademik başarıyı gerçekleştirecek olan kesimler ile onlara bu konuda destek olacak kesimler olduğu da sonuçlarda yer almaktadır. Canlı vd. (2018), ortaokul öğrencilerinin akademik başarı ve okuma performansları ile motorik becerileri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın, akademik başarı açısından çarpıcı sonuçlarına bakıldığında, öğrencilerin okuma performansı, okuldaki başarılarına ve notlarına yansıdığına, bu durum, onların akademik anlamdaki başarı düzeylerini arttırırken, aynı zamanda öğrenme isteklerini tetiklemektedir. Öte yandan bu durum, öğrencilerin motorik anlamda becerilerinin gelişimine ve farklı becerilerinin ortaya çıkışına imkân vermektedir.

Dipeolu vd. (2002), kariyer kararlılığı konusunu bireysel bazda ve çeşitli dönemlere ayırmak sureti ile incelemiş ve öğrencilik dönemlerinden itibaren çevresel algılaması düşük olan bireylerin kariyer kararlılıklarının son derece düşük olduğunu tespit etmiştir. Buna göre kariyer kararlılığının yerleşmesi açısından öğrencilik dönemi son derece büyük bir önem taşımaktadır

Uthayakumar vd. (2010), kariyer kararlılığının insanların refah düzeyleri ve buna bağlı olarak ruhsal durumları üzerinde gerçekleştirmiş olduğu araştırmada, kariyer kararlılığının süreçteki belirleyiciliğini tespit etmiştir. Buna göre çalışan bireyler, kariyerlerine dair aldıkları kararlar ve sürecin içerisindeki sorumluluklarını doğru şekilde yerine getirdiği süre zarfında sosyal hayatlarında, her anlamda kendilerini iyi hissetmektedirler ve hayatlarının refah standardı yükselmektedir.

Smith (2011), kariyer kararlılığının kişilik özellikleri ile olan ilişkisini araştırmaya odaklı olarak gerçekleştirmiş olduğu doktora tezi çalışmasında, bireylerin kişilikleri ile kariyerlerine dair aldıkları kararlarda bir paralellik tespit etmiştir. Buna göre bireyler, kariyerlerine dair uzun soluklu ve nitelikli bir karar vermek adına, öncelikli olarak iyimser yaklaşımlara ihtiyaç duymaktadırlar. Öte yandan yine bireyler, işlerine sürekli olarak devam ettikleri ve herhangi bir problemde demoralize olmadıkları süre zarfında, kariyerleri hakkında daha kalıcı ve uzun soluklu kararlar vermek şansına sahip olmaktadır.

Chason (2011), kariyer kararlılığının, bireylerin hayatlarındaki mutluluk-mutsuzluk durumlarını ne şekilde etkilediğine dair bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırma sonuçlarına göre kariyer kararlılığıyla ilgili seçimden memnuniyet ve olumsuz kariyer düşünceleri arasında ters bir ilişki olduğu kanıtlanmıştır. Buna göre bireyler, kariyer kararlılıkları ekseninde, kariyerlerine dair, gelecek adına almış oldukları kararlarında bir memnuniyet duygusuna sahip oldukları süre zarfında, kariyerleri hakkında herhangi bir endişe duymamaktadırlar. Aksi bir durumda ise kariyere dair alınan kararlardan yana bir pişmanlık duygusunun ortaya çıktığı gözlemlenmektedir.

Hirschi ve Valero (2017), bireylerin kariyer kararlılıkları açısından şans faktörünün ve yönlendiriciliğinin etkisini değerlendirmişlerdir. Araştırmanın sonuçlarına göre bireyler, şanstın ziyade daha somut ve daha öngörülebilir hususları kariyer kararlılıkları açısından etkili olarak görmektedirler. Şansın, süreç içerisinde değişiklik gösterebileceğine inanan bireyler, kariyere dair alınan kararlar ile pratiğe aktarılan davranışların daha kalıcı ve daha etkili sonuçlar doğuracağına inanmaktadırlar.

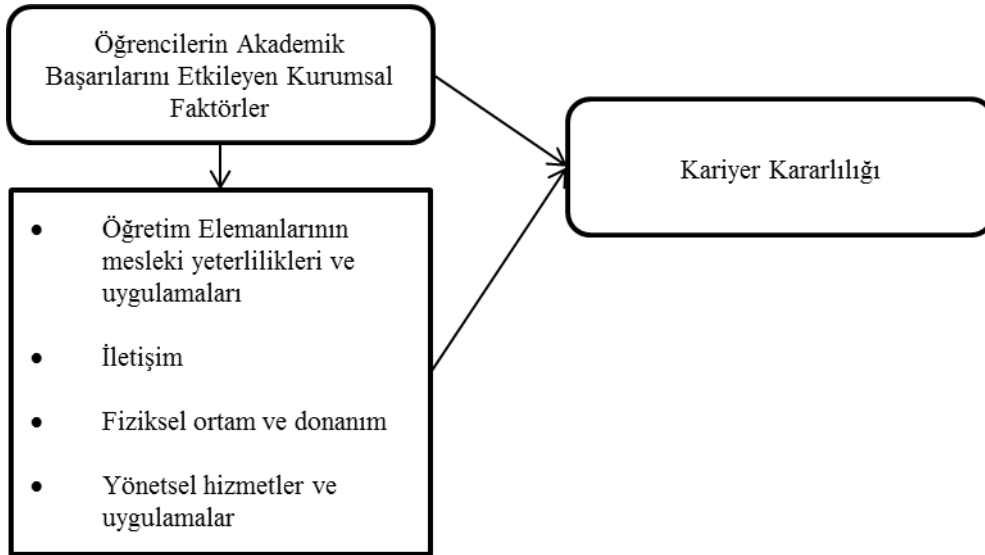
Üniversitede öğrenci olmak, üniversite yaşamı, özellikle ülkemizde ve bazı ülkelerde kaygı ve stres oluşturan bir ortam olarak öne sürülmektedir. Üniversite öğrencisi de birey olarak gelişimsel sorunları olabilecek bir kişidir ve yetişkinliğe geçme döneminin sıkıntılarını taşıyabilmektedir. Bu durum akademik başarısızlıkları doğurabilmektedir. Literatürde üniversite öğrencilerinin akademik başarısızlıkları üzerine birçok eleştirilerin ve değerlendirmelerin olması vakıf üniversiteleri ve fakültelerinin yönetimleri ve vakıf üniversitesi öğretim elemanları açısından da bir kaygı oluşturmaktadır. Bu açıdan üniversite öğrencilerinin akademik başarılarını etkileyen, özellikle kurumsal yönetim ve öğretim elemanlarının yeterlikleri ile ilgili faktörlerin belirlenmesi ve vakıf üniversitesinde üniversite öğrencilerinin akademik başarısını etkileyen örgütsel faktörlerin kariyer kararlılıklarına etkisinin olup olmadığını belirlemek için literatür taraması yapılmıştır ve bu konuda araştırma yapılması uygun görülmüştür.

3. Metodoloji

3.1. Araştırmanın Yöntemi ve Modeli

Araştırmada, üniversite öğrencilerinin akademik başarılarını etkileyen örgütsel faktörlerin öğrencilerin kariyer kararlığına etkisinin incelenmesi için ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. Gürbüz ve Şahin (2017) iki veya daha fazla değişken arasındaki ilişkilerin ortaya çıkarılması amacıyla kullanılan nicel araştırma yöntemi olarak ifade etmektedir.

Buna göre üniversite öğrencilerinin akademik başarılarını etkileyen örgütsel faktörler bağımsız değişken, öğrencilerin kariyer kararlığı ise bağımlı değişken olarak belirlenmiştir.



Şekil 1. Araştırmanın modeli

3.2. Araştırmanın Hipotezleri

Araştırmanın amacına uygun kurulan hipotezler şu şekildedir:

H₁: Öğrencilerin akademik başarısı kariyer kararlılığını etkilemektedir.

H_{1a}: Öğrencilerin öğretim elemanlarının yeterlilikleri ve uygulamaları hakkındaki düşünceleri kariyer kararlılıklarını etkilemektedir.

H_{1b}: Öğrencilerin iletişimleri kariyer kararlılıklarını etkilemektedir.

H_{1c}: Öğrencilerin okullarının fiziksel ortam ve donanımı hakkındaki düşünceleri kariyer kararlılıklarını etkilemektedir.

H_{1d}: Öğrencilerin okullarının yönetsel hizmetler ve uygulamaları hakkındaki düşünceleri kariyer kararlılıklarını etkilemektedir.

3.3. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini İstanbul ilinde bulunan vakıf üniversitelerinde 2019-2020 öğretim yılında öğrenim gören toplam 464.815 öğrenci oluşturmaktadır (YÖK, 2020). Belirlenen evrenden örneklem hacminin hesaplanması için kullanılan formül aşağıdaki gibidir (Büyüköztürk vd., 2018).

$$n = \frac{N * t^2 * p * q}{d^2 (N-1) + t^2 * p * q}$$

n= Örneklem büyüklüğü

N= Anakütle (evren) (464.815)

p=Olayın gerçekleşme olasılığı (0,5)

q= Olayın gerçekleşmeme olasılığı (0,5)

t= t test düzeyi (1,96)

d=Hata payı (%5)

Örneklem büyüklüğü için %5 hata payı ile anakütleyle temsil edecek minimum büyüklüğün 384 kişi olması gerektiği hesaplanmıştır. Araştırmanın örneklem seçiminde tesadüfi örneklem yöntemlerinden biri olan kolayda örnekleme yöntemi kullanılarak 2019 yılının Ekim ve Aralık ayları arasında İstanbul ilindeki iki vakıf üniversitesinde öğrenim gören 417 öğrenciye ulaşılmıştır. Anketler 2020 öncesi toplandığı için ayrıca anket etik izni alınmamıştır. Araştırmada örneklem büyüklüğünün güvenilir olduğu görülmektedir.

Çizelge 1: Demografik Dağılım

		Frekans (n)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Erkek	201	48,2
	Kadın	216	51,8
	Toplam	417	100,0
Yaş	18-24 yaş	403	96,6
	25 yaş ve üzeri	14	3,4
	Toplam	417	100,0
Medeni Durum	Bekar	413	99,0
	Evli	4	1,0
	Toplam	417	100,0
Eğitim Durumu	Yüksek okul	215	51,6
	Üniversite	202	48,4
	Toplam	417	100,0
Staj Tecrübesi	Yaptı	150	36,0
	Yapmadı	267	64,0
	Toplam	417	100,0
Sınıf	Hazırlık	79	18,9
	1. sınıf	64	15,3
	2. sınıf	196	47,0
	3. sınıf	21	5,0
	4. sınıf	52	12,5
	Yüksek Lisans	5	1,2
Toplam	417	100,0	
Ödeme Türü	Burslu	160	38,4
	Özel Burslu	66	15,8
	Özel Paralı	85	20,4
	Paralı	106	25,4
Toplam	417	100,0	
Hedeflenen Şirket	Aynı branş	236	56,6
	Eğitimini aldığı branş	135	32,4
	Farklı branş	46	11,0
	Toplam	417	100,0

Öğrencilerin %48,2'si (n=201) erkek iken %51,8'i (n=216) kadındır. Bu öğrencilerin yaş dağılımlarına bakıldığında, %96,6'sı (n=403) 18-24 yaş arasında, %3,4'ü (n=14) 25 yaş ve üzeridir. Medeni durum dağılımına bakıldığında, %99,0'ı (n=413) bekar iken, %1,0'ı (n=1) evlidir. Eğitim düzeyi dağılımı için değerlendirme şu şekilde olmaktadır. Öğrencilerin %51,6'sı (n=215) yüksek okul, %48,4'ü (n=202) üniversite öğrencisi olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılanların %36,0'ı (n=150) staj yaparken, %64,0'ı (n=267) staj yapmamıştır. Öğrencilerin %47,0'ı (n=196) 2.sınıfta, %18,9'u (n=79) hazırlık sınıfında, %12,5'i (n=52) 4.sınıfta, %15,3'ü (n=64) 1. sınıfta, %5,0'ı (n=21) 3.sınıfta okumaktadır. Okudukları okula yapılan ödeme türüne göre öğrencilerin %25,4'ü (n=106) paralı, %20,4'ü (n=85) özel paralı, %38,4'ü (n=160) burslu, geriye kalan %15,8'i (n=66) özel bursludur. Öğrencilerin %56,6'sı (n=236) aynı branşta, %32,4'ü (n=135) eğitimini aldığı branşta, %11,0'ı da farklı branşta olan bir firmada çalışmayı hedeflemektedir.

3.4. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak Kişisel Bilgi Formu, Öğrencilerin Akademik Başarılarını Etkileyen Kurumsal Faktörler Ölçeği (ÖBEÖFÖ) ve Kariyer Kararlılığı Ölçeği kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Öğrencilerin, cinsiyet, yaş, medeni durum, öğrenim düzeyi, staj tecrübesi, sınıf, ödeme türü ve hedefledikleri şirketlere yönelik bilgilerin öğrenilmesi amacıyla oluşturulmuştur.

Öğrencilerin Akademik Başarılarını Etkileyen Kurumsal Faktörler Ölçeği (ÖBEÖFÖ): Memduhoğlu ve Tanhan (2013) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin amacı, üniversite öğrencilerin başarılarını etkileyen örgütsel faktörlerin belirlenmesidir. Ölçekte bulunan 22 ifade bulunmaktadır ve 5'li Likert tipi ölçek kullanılmıştır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 110 en düşük puan ise 22 olarak belirlenmiştir. Ölçek, öğretim elemanlarının mesleki yeterlilikleri ve uygulamaları, yönetsel hizmetler ve uygulamalar, iletişim ile fiziksel ortam ve donanım olmak üzere dört alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin iç tutarlılık güvenirlik katsayısı .926 olarak tespit edilmiş ve birinci alt boyut için .903, ikinci alt boyut için .900, üçüncü alt boyut için .815 ve dördüncü alt boyut için .761 iç tutarlılık güvenirlik katsayısı tespit edilmiştir. Ölçekteki alt boyutların açıkladığı toplam varyansın ise % 66,420 olarak tespit edilmiştir.

Kariyer Kararlılığı Ölçeği: Lounsbury vd. (1999) tarafından geliştirilen ölçek, Akçakanat ve Uzunbacak (2019) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçek 6 madden oluşmaktadır ve Ölçekte 2, 5 ve 6. maddeler ters puanlanmıştır. Ölçek, beşli Likert dereceleme ile ölçeklendirilmiştir. Orijinal ölçeğin iç tutarlılık güvenirlik katsayısı .95 olarak hesaplanmıştır. Akçakanat ve Uzunbacak (2019) yaptıkları çalışmada ölçeğin iç tutarlılık güvenirlik katsayısı .80 ve test-tekrar test analizi sonucunda uygulamalar arası ise .73 seviyesinde ilişki tespit etmişlerdir.

3.5. Verilerin Analizi

Verilen analizi SPSS 22. Sosyal Bilimlerde İstatistik Paket Programı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada kullanılacak ölçeklerin yapı geçerliliği için analizine tabi tutulmuştur. Araştırma verilerinde hipotezlerin test edilmesi için normallik testleri yapılmıştır. Öğrencilerin cinsiyet, yaş, staj tecrübesi öğrenim düzeyi ve ödeme türü değişkenlerini test etmek için bağımlı gruplar t-testi, öğrenim düzeyi, sınıf ve hedeflenen şirket değişkenlerini test etmek için ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi ile yapılmıştır. Üniversite öğrencilerinin akademik başarılarını etkileyen örgütsel faktörlerin öğrencilerin kariyer kararlığı arasındaki ilişkiler ise Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi ve çoklu regresyon analizi ile test edilmiştir.

4. Bulgular

4.1. Ölçeklerin Güvenirlik Analizine İlişkin Bulgular

Öğrencilere uygulanan akademik başarı ve kariyer kararlılığı ölçeklerinin geçerliliğini ve güvenirliğini tespit etmek için açıklayıcı faktör analizi ile güvenirlik analizi gerçekleştirilmektedir.

Çizelge 2: Akademik Başarı Ölçeği Açıklayıcı Faktör Analizi ve Güvenilirlik Analizi Sonuçları

		Faktör Yükleri	Varyans Yüzdesi	Cronbach Alfa	n
Öğretim Elemanlarının Mesleki Yeterlilikleri ve Uygulamaları	19- Öğretim üyelerini uzmanlık alanlarına uygun dersleri yürütmektedirler.	0,789			
	18- Öğretim üyeleri sınavları objektif olarak değerlendirmektedir.	0,765			
	20- Öğretim üyeleri derslerinde uygun öğretim strateji ve yöntemlerini kullanmaktadırlar.	0,763			
	16- Öğretim üyeleri sınav hazırlıklarını önceden yapmaktadırlar.	0,755			
	15- Öğretim üyeleri sınavlarda işlenen konulara uygun sorular sormaktadırlar.	0,740	29,235	0,925	8
	22- Öğretim üyeleri alanlarıyla ilgili yenilikleri ve gelişmeleri izlemektedir.	0,678			
	21- Sınavlar öğrencilerin bilgi ve becerilerini ölçer niteliktedir.	0,677			
	17- Öğretim üyeleri dönem başında derslerine ilişkin hazırlık yapmaktadırlar.	0,673			
İletişim	4- Öğretim üyeleri öğrencilerle ders dışında da bir araya gelirler.	0,736			
	2- Öğrenciler sorunlarını öğretim üyelerine anlatmaktan çekinmezler.	0,735			
	3- Öğrenciler ihtiyaç duyduklarında öğretim üyelerine ulaşırlar.	0,681	17,142	0,840	5
	1- Öğretim üyeleri öğrencilerle sağlıklı bir iletişim kurmaktadır.	0,585			
	11- Öğrencilerin sorunlarını fakülte yönetimine anlatabilmektedir.	0,513			
Fiziksel Ortam ve Donanım	12- Fakültemiz fiziksel koşullar ve ders araç gereçleri konusunda yeterlidir.	0,829			
	13- Sınıf ortamı derslerin yapılması için uygundur.	0,819	12,033		2
Yönetimsel Hizmet ve Uygulamalar	6- Öğrenciler yurt içi ve yurt dışı değişim programlarından faydalandırılmaktadır	0,812			
	7- Öğrencilere psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri sunulmaktadır.	0,722	10,425	0,641	3
	9- Sorunlarının çözümünde öğrencilerin görüşleri dikkate alınmaktadır.	0,428			

Çizelge 2’de görüldüğü üzere KMO testi %92,4’dür. %92,4>0,50 olması nedeniyle ölçek sorularının faktör analizi için ön şart sağlanmıştır. Bartlett testi sonuçları bilimsel düzeyde anlamlıdır (p=0,000<0,01). Ölçeği oluşturan ifadelerin birbiri ile yüksek korelasyona sahip olduğu ve faktör analizi için uygundur. Güvenilirlik analizi sonucunda elde edilen genel Cronbach alfa katsayısı 0,930 olarak tespit edilmektedir. Bu sonuç ölçeğin yüksek güvenilirlikte olduğunu göstermektedir. Yapılan faktör analizi sonucunda faktör yükü 0,50’nin altında olan ifadeler analize dahil edilmemektedir (Kalaycı, 2008: 329). Akademik başarı ölçeğinde bu değer in altında kalan 5 ve 10. ifadeler analize dahil edilmemektedir. 8. ve 14. ifadeler ise doğru faktör içinde olmadığından analize dahil edilmemektedir. Bu ifadeler olmadan yapılan faktör analizi sonucunda dört faktör olduğu ortaya çıkmıştır. İlk faktör öğretim elemanlarının mesleki yeterlilikleri ve uygulamaları faktörüdür, faktör yükleri 0,789-0,673 arasında değişmektedir ve varyans yüzdesi de 29,235’dir. Bu boyutun Cronbach alfa katsayısı 0,925 ile yüksek güvenilirlidir. İkinci faktör iletişim faktörüdür, faktör yükleri 0,736-0,513 arasında değişmektedir ve varyans yüzdesi de 17,142’dir. Bu boyutun Cronbach alfa katsayısı 0,840 ile yüksek güvenilirlidir. Üçüncü faktör fiziksel ortam ve donanım faktörüdür, faktör yükleri 0,829-0,819 arasında değişmektedir ve varyans yüzdesi 12,033’dir. Bu boyutun Cronbach alfa katsayısı 0,795 ile orta güvenilirlidir. Dördüncü faktör yönetimsel hizmet ve uygulamalar faktörüdür, faktör yükleri 0,722-0,428 arasında değişmektedir, varyans yüzdesi de 10,425’dir. Bu boyutun da Cronbach alfa katsayısı 0,641 ile orta güvenilirlidir.

Çizelge 3: Kariyer Kararlılığı Ölçeği Açıklayıcı Faktör Analizi ve Güvenilirlik Analizi Sonuçları

	Faktör Yükleri	Varyan s Yüzdesi	Cronbach Alfa	n
1. Kariyerim hakkında kesin bir karar verdim.	0,821			
3. Geçimimi sağlamak için hangi işi yapmak istediğime eminim.	0,814	62,668	0,798	4
6. Hangi kariyere yöneleceğime dair gel-gitler yaşıyorum.	0,768			
2. Farklı meslekler arasında seçim yapmakta zorlanıyorum.	0,762			

Çizelge 3’de görüldüğü üzere KMO testi %77,8’dir. %77,8>0,50 olduğu için veri seti faktör analizi için uygun olduğu söylenebilir. İkinci olarak bakılan test ise Bartlett testidir. Analiz sonucuna göre test anlamlıdır (p=0,000<0,01). Yani veri seti faktör analizi için uygundur. Güvenilirlik analizi sonucunda elde edilen genel Cronbach alfa katsayısı 0,798 olarak tespit edilmektedir. Bu sonuç ölçeğin orta güvenilirlikte olduğunu göstermektedir. 2. ve 6. ifadeler ters soru olarak kodlanmaktadır. Yapılan faktör analizi sonucunda faktör yükü 0,50’nin altında olan altı ifade analize dahil edilmemektedir. Bu ifadeler olmadan yapılan faktör analizi sonucunda tek faktör ortaya çıkmıştır. Faktör yükleri 0,821-0,762 arasında değişmektedir ve varyans yüzdesi de 62,668’dir.

4.2. Ortalama, Standart Sapma, Çarpıklık ve Basıklık

Değişkenlerin ortalama ve standart sapmaları ile normal dağılıma uygunluğunun tespiti için çarpıklık ve basıklık değerlerine çizelge 4’de yer verilmektedir.

Çizelge 4: Değişkenlerin Ortalama, Standart Sapma, Basıklık ve Çarpıklık Değerleri

	\bar{X}	SS	Çarpıklık		Basıklık	
			İstatistik	Std Hata	İstatistik	Std Hata
Kariyer Kararlılığı	3,82	0,880	-0,675	0,120	-0,061	0,238
Akademik Başarı	3,76	0,612	-0,810	0,120	0,007	0,238
Öğretim Elemanlarının Mesleki Yeterlilikleri ve Uygulamaları	3,93	0,854	-1,115	0,120	0,916	0,238
İletişim	3,73	0,786	-1,055	0,120	1,220	0,238
Fiziksel Ortam ve Donanım	3,48	0,917	-1,061	0,120	0,719	0,238
Yönetmelik Hizmet ve Uygulamalar	3,36	0,639	0,193	0,120	0,879	0,238

Kariyer kararlılığı değişkeni ortalama değeri $3,82 \pm 0,880$, akademik başarı değişkeni ortalama değeri $3,76 \pm 0,612$, öğretim elemanlarının mesleki yeterlilikleri ve uygulamaları faktörü ortalama değeri $3,93 \pm 0,854$, iletişim faktörü ortalama değeri $3,73 \pm 0,786$, fiziksel ortam ve donanım faktörü ortalama değeri $3,48 \pm 0,917$ ve yönetmelik hizmet ve uygulamalar faktörü ortalama değeri $3,36 \pm 0,639$ olarak belirlendi. Tüm bu değişken ve faktörlerin basıklık ve çarpıklık değerleri $\pm 1,5$ aralığında yer aldığı için normal dağılıma yakındır (Kalaycı, 2008: 6). Bu sonuç fark testlerinde uygun olan parametrik testler kullanılması gerektiğini vermektedir.

4.3. Fark Testleri

Kariyer kararlılığı, akademik başarı ve boyutlarının cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, staj tecrübesi, sınıf, ödeme türü ve hedefledikleri şirkete göre anlamlılığı Bağımsız Grup T testi ve Tek Yönlü Varyans (ANOVA) analizi yapılarak tespit edilmiştir.

Çizelge 5: Cinsiyete Göre Değişkenlerin Farklılığı

	Cinsiyet	n	\bar{X}	SS	t	p
Kariyer Kararlılığı	Erkek	201	3,75	0,909	-1,472	0,142
	Kadın	216	3,88	0,849		
Akademik Başarı	Erkek	201	3,70	0,640	-1,996	0,047
	Kadın	216	3,82	0,580		
Öğretim Elemanlarının Mesleki Yeterlilikleri ve Uygulamaları	Erkek	201	3,84	0,877	-2,132	0,034
	Kadın	216	4,02	0,826		
İletişim	Erkek	201	3,67	0,768	-1,367	0,172
	Kadın	216	3,78	0,801		
Fiziksel Ortam ve Donanım	Erkek	201	3,47	0,953	-0,360	0,719
	Kadın	216	3,50	0,884		
Yönetmel Hizmet ve Uygulamalar	Erkek	201	3,38	0,655	0,617	0,538
	Kadın	216	3,34	0,625		

Bağımsız Grup T Testi sonucunda, cinsiyete göre akademik başarı ($p=0,047 \leq 0,05$) ve öğretim elemanlarının mesleki yeterlilikleri ve uygulamaları ($p=0,034 \leq 0,05$) ortalama puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Cinsiyete göre kariyer kararlılığı, iletişim, fiziksel ortam ve donanım, yönetmel hizmet ve uygulamalar değişkenlerinin ortalama puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık görünmemektedir ($p \geq 0,05$). Anlamlı olan değişkenlerin ortalama puanları incelendiğinde kız öğrencilerin akademik başarı düzeyleri erkek öğrencilere göre daha yüksektir ($\bar{X}=3,82 > 3,70$). Kız öğrencilerin öğretim elemanlarının mesleki yeterlilikleri ve uygulamalarına yönelik görüşleri erkek öğrencilere göre daha olumludur ($\bar{X}=4,02 > 3,84$).

Çizelge 6: Yaşa Göre Değişkenlerin Farklılığı

	Yaş	n	\bar{X}	SS	t	p
Kariyer Kararlılığı	18-24 yaş	40	3,82	0,883	-	0,63
	25 yaş ve üzeri	3				
Akademik Başarı	18-24 yaş	40	3,93	0,811	0,471	8
	25 yaş ve üzeri	14				
Öğretim Elemanlarının Mesleki Yeterlilikleri ve Uygulamaları	18-24 yaş	40	3,77	0,606	1,035	0,30
	25 yaş ve üzeri	3				
İletişim	18-24 yaş	40	3,60	0,760	0,934	0,35
	25 yaş ve üzeri	3				
Fiziksel Ortam ve Donanım	18-24 yaş	40	3,94	0,857	0,934	0,35
	25 yaş ve üzeri	3				
Yönetmel Hizmet ve Uygulamalar	18-24 yaş	40	3,72	0,783	1,021	0,30
	25 yaş ve üzeri	3				
Fiziksel Ortam ve Donanım	18-24 yaş	40	3,73	0,778	1,021	0,30
	25 yaş ve üzeri	3				
Yönetmel Hizmet ve Uygulamalar	18-24 yaş	40	3,51	1,007	0,973	0,33
	25 yaş ve üzeri	3				
Yönetmel Hizmet ve Uygulamalar	18-24 yaş	40	3,49	0,922	-	0,12
	25 yaş ve üzeri	3				
Yönetmel Hizmet ve Uygulamalar	18-24 yaş	40	3,25	0,727	1,552	1
	25 yaş ve üzeri	14				
		2	2			

Yapılan Bağımsız Grup T testi sonucunda yaşa göre kariyer kararlılığı, akademik başarı, öğretim elemanlarının mesleki yeterlilikleri, iletişim, fiziksel ortam ve donanım, yönetsel hizmet ve uygulamaları ortalama puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. ($p \geq 0,05$).

Çizelge 7: Medeni duruma Göre Değişkenlerin Farklılığı

	Medeni Durum	n	\bar{X}	SS	Z	p
Kariyer Kararlılığı	Bekar	413	3,82	0,878	-0,541	0,589
	Evli	4	4,00	1,155		
Akademik Başarı	Bekar	413	3,76	0,611	-0,006	0,995
	Evli	4	3,89	0,737		
Öğretim Elemanlarının Mesleki Yeterlilikleri ve Uygulamaları	Bekar	413	3,93	0,856	-0,285	0,776
	Evli	4	3,88	0,743		
İletişim	Bekar	413	3,72	0,786	-0,147	0,883
	Evli	4	3,80	0,909		
Fiziksel Ortam ve Donanım	Bekar	413	3,48	0,919	-0,964	0,335
	Evli	4	3,88	0,629		
Yönetsel Hizmet ve Uygulamalar	Bekar	413	3,35	0,635	-2,149	0,032
	Evli	4	4,08	0,687		

Evli öğrencilerin sayısı 30'un altında olduğu için parametrik olmayan testlerden olan Mann WhitneyU testi kullanılmaktadır. Analiz sonucunda medeni duruma göre yönetsel hizmet ve uygulamalar değişkenlerinin ortalama puanları arasında anlamlı farklılık belirlenmiştir ($p=0,032 \leq 0,01$). Medeni duruma göre kariyer kararlılığı, akademik başarı, öğretim elemanlarının mesleki yeterlilikleri ve uygulamaları, iletişim, fiziksel ortam ve donanım değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görünmemektedir ($p \geq 0,05$). Anlamlı olan değişkenlerin ortalama değeri incelendiğinde, evli öğrenciler okulun yönetsel hizmet ve uygulamalarını bekar öğrencilere göre daha olumlu bulmaktadır. ($\bar{X}=4,08 > 3,35$).

Çizelge 8: Öğrenim Düzeyine Göre Değişkenlerin Farklılığı

	Öğrenim Düzeyi	n	\bar{X}	SS	t	p
Kariyer Kararlılığı	Yüksekokul	215	4,21	0,597	10,503	0,000
	Üniversite	202	3,40	0,937		
Akademik Başarı	Yüksekokul	215	4,11	0,322	14,300	0,000
	Üniversite	202	3,39	0,634		
Öğretim Elemanlarının Mesleki Yeterlilikleri ve Uygulamaları	Yüksekokul	215	4,42	0,515	14,546	0,000
	Üniversite	202	3,42	0,841		
İletişim	Yüksekokul	215	4,12	0,463	11,994	0,000
	Üniversite	202	3,31	0,845		
Fiziksel Ortam ve Donanım	Yüksekokul	215	3,76	0,671	6,458	0,000
	Üniversite	202	3,20	1,047		
Yönetsel Hizmet ve Uygulamalar	Yüksekokul	215	3,38	0,490	0,620	0,536
	Üniversite	202	3,34	0,767		

Test sonucunda, pozisyona göre kariyer kararlılığı ($p=0,000 \leq 0,01$), akademik başarı ($p=0,000 \leq 0,01$), öğretim elemanlarının mesleki yeterlilikleri ve uygulamaları ($p=0,000 \leq 0,01$), iletişim ($p=0,000 \leq 0,01$), fiziksel ortam ve donanım ($p=0,000 \leq 0,01$) değişkenlerinin ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir.

Öğrenim düzeyine göre yönetsel hizmet ve uygulamalar değişkeninin ortalama puanları arasında anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir ($p=0,536 \geq 0,05$). Anlamlı değişkenlerin ortalama puanları incelendiğinde, yüksekokul öğrencilerinin üniversite öğrencilerine göre kariyer kararlılığı düzeyleri ($\bar{X}=4,21 > 3,40$) ve akademik başarı düzeyleri ($\bar{X}=4,11 > 3,39$) yüksektir. Yüksekokul öğrencilerinin üniversite öğrencilerine göre öğretim elemanlarının mesleki yeterlilikleri ve uygulamalarına yönelik görüşleri ($\bar{X}=4,42 > 3,42$), iletişime yönelik görüşleri ($\bar{X}=4,12 > 3,31$) ve okulun fiziksel ortam ve donanımlarına yönelik görüşleri ($\bar{X}= 3,76 > 3,20$) daha olumludur.

Çizelge 9: Staj Tecrübesine Göre Değişkenlerin Farklılığı

	Staj Tecrübesi	n	\bar{X}	SS	t	p
Kariyer Kararlılığı	Yaptı	150	3,94	0,794	2,192	0,029
	Yapmadı	267	3,75	0,919		
Akademik Başarı	Yaptı	150	3,86	0,614	2,479	0,014
	Yapmadı	267	3,71	0,605		
Öğretim Elemanlarının Mesleki Yeterlilikleri ve Uygulamaları	Yaptı	150	4,09	0,879	2,778	0,006
	Yapmadı	267	3,85	0,829		
İletişim	Yaptı	150	3,76	0,798	0,729	0,466
	Yapmadı	267	3,70	0,781		
Fiziksel Ortam ve Donanım	Yaptı	150	3,69	0,813	3,695	0,000
	Yapmadı	267	3,37	0,952		
Yönetsel Hizmet ve Uygulamalar	Yaptı	150	3,27	0,570	-2,120	0,035
	Yapmadı	267	3,41	0,671		

Bağımsız Grup T Testi sonucunda elde edilen değerler yukarıdaki çizelgede yer almaktadır. İnceleme sonucunda staj tecrübesine göre kariyer kararlılığı ($p=0,029 \leq 0,05$), akademik başarı ($p=0,014 \leq 0,05$), öğretim elemanlarının mesleki yeterlilikleri ve uygulamaları ($p=0,006 \leq 0,01$), fiziksel ortam ve donanım ($p=0,000 \leq 0,01$) ve yönetsel hizmet ve uygulamaları ($p=0,035 \leq 0,05$) ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır. Staj tecrübesine göre iletişim değişkeni ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görünmemektedir. Anlamlı değişkenlerin ortalama puanları değerlendirildiğinde, staj yapan öğrencilerin staj yapmayan öğrencilere göre kariyer kararlılığı düzeyleri ($\bar{X}=3,94 > 3,75$) ve akademik başarıları düzeyleri ($\bar{X}=3,96 > 3,71$) yüksektir. Staj yapan öğrencilerin staj yapmayan öğrencilere göre öğretim elemanlarının mesleki yeterlilikleri ve uygulamalarına yönelik görüşleri ($\bar{X}=4,09 > 3,85$), okulun fiziksel ortam ve donanımlarına yönelik görüşleri ($\bar{X}=3,69 > 3,37$) ve yönetsel hizmet ve uygulamalarına yönelik görüşleri ($\bar{X}=3,27 > 3,41$) daha olumludur.

Çizelge 10: Okunulan Sınıfa Göre Değişkenlerin Farklılığı

	Sınıf	n	\bar{X}	SS	X^2	p	Mann Whitney U
Kariyer Kararlılığı	Hazırlık(1)	79	4,38	0,556			(1-2)
	1. sınıf(2)	64	3,43	0,870			(1-3)
	2. sınıf(3)	196	3,90	0,806			(1-4)
	3. sınıf(4)	21	3,36	0,864	68,438	0,000	(1-5)
	4. sınıf(5)	52	3,38	0,970			(2-3)
	Yüksek Lisans(6)	5	3,30	1,440			(3-4)
	Toplam	417	3,82	0,880			(3-5)
Akademik Başarı	Hazırlık (1)	79	4,21	0,239			(1-2), (1-3)
	1. sınıf (2)	64	3,65	0,536			(1-4)
	2. sınıf (3)	196	3,79	0,580			(1-5)
	3. sınıf (4)	21	3,60	0,621	95,491	0,000	(1-6)
	4. sınıf (5)	52	3,20	0,675			(2-3), (2-5)
	Yüksek Lisans (6)	5	3,40	0,742			(3-5)
	Toplam	417	3,76	0,612			(4-5)
Öğretim Elemanlarının Mesleki Yeterlilikler ve Uygulamalar	Hazırlık (1)	79	4,56	0,269			(1-2), (1-3)
	1. sınıf (2)	64	3,79	0,690			(1-4), (1-5)
	2. sınıf (3)	196	3,99	0,834			(1-6)
	3. sınıf (4)	21	3,74	0,770	98,144	0,000	(2-3)
	4. sınıf (5)	52	3,12	0,940			(2-5),(3-5)
	Yüksek Lisans (6)	5	3,13	1,100			(3-6)
	Toplam	417	3,93	0,854			(4-5)
İletişim	Hazırlık (1)	79	4,28	0,343			(1-2), (1-3)
	1. sınıf (2)	64	3,67	0,694			(1-4)
	2. sınıf (3)	196	3,75	0,712			(1-5)
	3. sınıf (4)	21	3,54	0,953	98,215	0,000	(1-6)
	4. sınıf (5)	52	3,04	0,885			(2-5)
	Yüksek Lisans (6)	5	2,68	1,188			(3-5), (3-6)
	Toplam	417	3,73	0,786			(4-5)
Fiziksel Ortam ve Donanım	Hazırlık (1)	79	3,91	0,505			(1-2)
	1. sınıf (2)	64	3,09	0,971			(1-3)
	2. sınıf (3)	196	3,51	0,889			(1-5)
	3. sınıf (4)	21	3,62	1,011	41,509	0,000	(1-6)
	4. sınıf (5)	52	3,22	1,073			(2-3)
	Yüksek Lisans (6)	5	2,80	1,255			(3-5)
	Toplam	417	3,48	0,917			
Yönetmel Hizmet ve Uygulamalar	Hazırlık (1)	79	3,37	0,498			(1-2)
	1. sınıf (2)	64	3,63	0,663			(1-3)
	2. sınıf (3)	196	3,32	0,606			(1-5)
	3. sınıf (4)	21	3,32	0,853	16,809	0,005	(2-3)
	4. sınıf (5)	52	3,17	0,748			(2-5)
	Yüksek Lisans (6)	5	3,33	0,624			
	Toplam	417	3,36	0,639			

Yüksek lisans ve 3. sınıfta okuyan öğrencilerin sayısı 30'un altında olduğu için parametrik olmayan Kruskal Wallis H testi yapılmaktadır. Yapılan analiz sonucunda öğrencilerin sınıfına göre kariyer kararlılığı ($p=0,000 \leq 0,01$), akademik başarı ($p=0,000 \leq 0,01$), öğretim elemanlarının mesleki yeterlilikler ve uygulamaları ($p=0,000 \leq 0,01$), iletişim ($p=0,000 \leq 0,01$), fiziksel ortam ve donanım ($p=0,000 \leq 0,01$) ve yönetsel hizmet ve uygulamalar ($p=0,005 \leq 0,01$) değişkenlerinin ortalama puanları istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edildi. Sınıf grupları arasındaki farklılığı belirlemek için ise Mann Whitney U testi kullanılmaktadır. Hazırlık sınıfında okuyan öğrencilerin 1.,2.,3.,4. sınıfta ve yüksek lisansta okuyan öğrencilere göre; 2.sınıfta okuyan öğrencilerin 1. sınıfta okuyan öğrencilere göre; 2.sınıfta okuyan öğrencilerin 3. sınıfta okuyan öğrencilere göre; 2. sınıfta okuyan öğrencilerin 4. sınıfta okuyanlara göre kariyer kararlılığı fazladır. Hazırlık sınıfında okuyan öğrencilerin 1., 2., 3., 4. ve yüksek lisansta okuyan öğrencilere göre; 2. sınıfta okuyanların 1. sınıfta okuyanlara göre; 1 sınıfta okuyanların 4. sınıfta okuyanlara göre; 2. sınıfta okuyanların 4. sınıfta okuyanlara göre; 3. sınıfta okuyanların 4. sınıfta okuyanlara göre akademik başarıları fazladır.

Hazırlık sınıfında okuyan öğrencilerin 1., 2., 3., 4. sınıfta ve yüksek lisansta okuyan öğrencilere göre; 2.sınıfta okuyanların 1. sınıfta okuyan öğrencilere göre; 1. sınıfta okuyanların 4. sınıfta okuyanlara göre; 2. sınıfta okuyan öğrencilerin 4. sınıfta okuyan öğrencilere göre; 2. sınıfta okuyan öğrencilerin yüksek lisansta okuyan öğrencilere göre; 3. sınıfta okuyanların 4. sınıfta okuyanlara göre öğretim elemanlarının mesleki yeterlilikleri ve uygulamalarının daha iyi olduğunu düşünmektedir. Sınıf gruplarına göre diğer değişkenlerin farklılığına yukarıdaki çizelgede ortalama değerler incelenerek ulaşılabilmektedir.

Çizelge 11: Ödeme Türüne Göre Değişkenlerin Farklılığı

	Ödeme Türü	n	\bar{X}	SS	t	p
Kariyer Kararlılığı	Özel Burslu	226	3,77	0,890	-1,142	0,254
	Özel Paralı	191	3,87	0,867		
	Toplam	226	3,74	0,620		
Akademik Başarı	Özel Burslu	191	3,79	0,602	-0,855	0,393
	Özel Paralı	226	3,91	0,843		
	Toplam	191	3,96	0,869		
Öğretim Elemanlarının Mesleki Yeterlilikleri ve Uygulamalar	Özel Burslu	226	3,71	0,784	-0,655	0,513
	Özel Paralı	191	3,74	0,791		
	Toplam	226	3,48	0,900		
İletişim	Özel Burslu	191	3,49	0,938	-0,336	0,737
	Özel Paralı	226	3,33	0,658		
	Toplam	191	3,39	0,616		
Fiziksel Ortam ve Donanım	Özel Burslu	226	3,77	0,890	-0,158	0,874
	Özel Paralı	191	3,87	0,867		
	Toplam	226	3,74	0,620		
Yönetmel Hizmet ve Uygulamalar	Özel Burslu	191	3,79	0,602	-0,899	0,369
	Özel Paralı	226	3,91	0,843		
	Toplam	191	3,96	0,869		

Bağımsız Grup T Testi sonucuna göre ödeme türüne göre kariyer kararlılığı, akademik başarı, öğretim elemanlarının mesleki yeterlilikleri ve uygulamalar, iletişim, fiziksel ortam ve donanım, yönetmel hizmet ve uygulamalar ortalama puanları arasında anlamlı bir farklılık görünmemektedir ($p \geq 0,05$).

Çizelge 12: Hedeflenen Şirkete Göre Değişkenlerin Farklılığı

Hedeflenen Şirket	n	\bar{X}	SS	Homojenliğin Levene Testi		ANOVA		Çoklu Karşılaştırma		
				İstatistiği	p	F	p			
Kariyer Kararlılığı	Aynı branş (1)	236	3,92	0,768	1,977	0,140	37,266	0,000	Tukey HSD	(1-3) (2-3)
	Eğitimi aldığı branş (2)	135	3,98	0,861						
	Farklı branş (3)	46	2,85	0,878						
	Toplam	417	3,82	0,880						
Akademik Başarı	Aynı branş (1)	236	3,86	0,588	1,055	0,349	13,746	0,000	Tukey HSD	(1-3) (2-3)
	Eğitimi aldığı branş (2)	135	3,72	0,627						
	Farklı branş (3)	46	3,37	0,518						
	Toplam	417	3,76	0,612						
Öğretim Elemanlarının Mesleki Yeterlilikleri ve Uygulamalar	Aynı branş (1)	236	4,09	0,850	2,992	0,051	17,023	0,000	Tukey HSD	(1-2) (1-3) (2-3)
	Eğitimi aldığı branş (2)	135	3,85	0,792						
	Farklı branş (3)	46	3,34	0,769						
	Toplam	417	3,93	0,854						
İletişim	Aynı branş (1)	236	3,82	0,728	1,893	0,152	11,164	0,000	Tukey HSD	(1-3) (2-3)
	Eğitimi aldığı branş (2)	135	3,72	0,799						
	Farklı branş (3)	46	3,24	0,870						
	Toplam	417	3,73	0,786						
Fiziksel Ortam ve Donanım	Aynı branş (1)	236	3,68	0,804	7,578	0,001	14,377	0,000	Tamhane	(1-2) (1-3)
	Eğitimi aldığı branş (2)	135	3,27	0,948						
	Farklı branş (3)	46	3,10	1,104						
	Toplam	417	3,48	0,917						
Yönetmel Hizmet ve Uygulamalar	Aynı branş (1)	236	3,27	0,519	19,346	0,000	8,354	0,000	Tamhane	(1-2)
	Eğitimi aldığı branş (2)	135	3,54	0,778						
	Farklı branş (3)	46	3,31	0,646						
	Toplam	417	3,36	0,639						

Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) analizine göre hedeflenen şirkete göre kariyer kararlılığı ($p=0,000\leq 0,01$), akademik başarı ($p=0,000\leq 0,01$), öğretim elemanlarının mesleki yeterlilikleri ve uygulamaları ($p=0,000\leq 0,01$), iletişim ($p=0,000\leq 0,01$), fiziksel ortam ve donanım ($p=0,000\leq 0,01$), yönetsel hizmet ve uygulamalar ($p=0,000\leq 0,01$) değişkenlerinin ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Farklılığın homojen olup olmaması durumu Levene testi ile belirlenmiştir. Kariyer kararlılığı hedeflenen şirket gruplarına göre homojenliği anlamlı olduğu için çoklu karşılaştırmada kullanılan model Tukey HSD'dir. Bu modele göre aynı branşta bir şirkette çalışmayı hedefleyenler farklı branşta çalışmayı hedefleyenlere göre; eğitimini aldığı branşta bir şirkette çalışmayı hedefleyenler farklı branşta bir şirkette çalışmayı hedefleyenlere göre kariyer kararlılıkları daha yüksektir. Akademik başarı hedeflenen şirket gruplarına göre homojenliği anlamlı olduğu için çoklu karşılaştırmada kullanılan model yine Tukey HSD'dir. Bu modele göre aynı branşta bir şirkette çalışmayı hedefleyenler farklı branşta çalışmayı hedefleyenlere göre; eğitimini aldığı branşta bir şirkette çalışmayı hedefleyenler farklı branşta bir şirkette çalışmayı hedefleyenlere göre akademik başarıları daha yüksektir. Yukarıdaki çizelgede diğer değişkenler de bu şekilde değerlendirilebilir.

4.4. Basit ve Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi

Akademik başarı ve boyutlarının kariyer kararlılığına etkisini belirlemek için Basit ve Çoklu Doğrusal Regresyon analizi yapılmaktadır.

Çizelge 13: Basit Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	Standartlaştırılmamış		Standartlaştırılmış	t	p	Collinearity İstatistiği	
		İş Katsayısı	ϵ_{S_h}	İş Katsayısı			Tolerans	VIF
Kariyer Kararlılığı	(Sabit)	1,292	0,238		5,431	0,000		
	Akademik Başarı	0,672	0,062	0,467	10,765	0,000	1,000	1,000

Düzeltilmiş $R^2=0,216$; DW=1,688; F= 115,895; p=0,000

Akademik başarı kariyer kararlılığın %21,6'sını açıklamaktadır. Bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerindeki etkisini gösteren model, ANOVA testi sonuçlarına göre anlamlıdır ($p=0,000\leq 0,01$). Yukarıdaki tabloya göre sabit değer ($p=0,000\leq 0,01$) ve bağımsız değişkenin katsayısının anlamlı olduğu görülmektedir ($p=0,000\leq 0,01$). Modelin DW istatistiği 1,5-2,5 arasında yer aldığı için oto korelasyon olmadığı görülmektedir. VIF değeri 10'un altında, tolerans değeri 0,2'nin üstünde olduğu için çoklu doğrusal bağlantı bulunmamaktadır. Akademik başarı değişkenine ait regresyon yükü 0,672 ve standartlaştırılmış regresyon yükü de 0,467'dir. Akademik başarı öğrencilerdeki kariyer kararlılığını 0,672 puan yükseltmektedir. Akademik başarı kariyer kararlılık değişkenini anlamlı bir şekilde yordamaktadır.

Basit doğrusal regresyon modeli: Kariyer Kararlılığı= 0,467*Akademik Başarı

Çizelge 14: Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	Standartlaştırılmamış Katsayı		Standartlaştırılmış Katsayı	t	p	Collinearity İstatistiği	
		B	ϵ_{Sh}	β			Tolerans	VIF
Kariyer Kararlılığı	(Sabit)	1,924	0,233		8,270	0,000		
	Öğretim Elemanlarının Mesleki Yeterlilikleri ve Uygulamaları	0,421	0,065	0,409	6,453	0,000	0,426	2,349
	İletişim	0,270	0,074	0,242	3,659	0,000	0,392	2,551
	Fiziksel Ortam ve Donanım	-0,072	0,048	-0,075	-1,497	0,135	0,689	1,452
	Yönetmelik Hizmet ve Uygulamalar	-0,154	0,063	-0,112	-2,451	0,015	0,819	1,222

Düzeltilmiş $R^2=0,289$; DW=1,716; F= 43,318; p=0,000

Öğretim elemanlarının mesleki yeterlilikleri ve uygulamaları, iletişim, yönetsel hizmet ve uygulamalar değişkenleri kariyer kararlılığını %28,9'unu açıklamaktadır. Bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerindeki etkisini gösteren model, ANOVA testi sonuçlarına göre anlamlıdır ($p=0,000 \leq 0,01$). Yukarıdaki tabloya göre sabit değer ($p=0,000 \leq 0,01$) ve bağımsız değişkenlerden öğretim elemanlarının mesleki yeterlilikleri ve uygulamaları ($p=0,000 \leq 0,01$), iletişim ($p=0,000 \leq 0,01$) ve yönetsel hizmet ve uygulamalar ($p=0,015 \leq 0,05$) değişkenlerinin katsayılarının anlamlı olduğu görülmektedir. Modelin DW istatistiği 1,5-2,5 arasında yer aldığı için oto korelasyon olmadığı görülmektedir. VIF değeri 10'un altında, tolerans değeri 0,2'nin üstünde olduğu için çoklu doğrusal bağlantı bulunmamaktadır. Öğretim elemanlarının mesleki yeterlilikleri ve uygulamaları değişkenine ait regresyon yükü 0,421 ve standartlaştırılmış regresyon yükü de 0,409; iletişim değişkenine ait regresyon yükü 0,270 ve standartlaştırılmış regresyon yükü de 0,242; yönetsel hizmet ve uygulamaları değişkenine ait regresyon yükü -0,154 ve standartlaştırılmış regresyon yükü de -0,112; Öğretim elemanlarının mesleki yeterlilikleri ve uygulamaları öğrencilerin kariyer kararlılığını 0,409, iletişim kariyer kararlılığını 0,242 puan yükseltmektedir. Ancak yönetsel hizmet ve uygulamaları kariyer kararlılığını 0,112 puan azaltmaktadır. Öğretim elemanlarının yeterlilikleri ve uygulamaları, iletişim ve yönetsel hizmet ve uygulamaları değişkenleri birlikte kariyer kararlılığı değişkenini anlamlı bir şekilde yordamaktadır.

Çoklu doğrusal regresyon modeli: Kariyer Kararlılığı= 0,409*Öğretim Elemanlarının Mesleki Yeterlilikleri Uygulamaları + 0,242*İletişim- 0,112*Yönetmelik Hizmet ve Uygulamaları.

5. Sonuç ve Öneriler

Araştırmanın genel olarak çıktılarına bakıldığında, akademik başarının kariyer kararlılık değişkenini anlamlı bir şekilde açıklayabildiği görülmüştür. Yine başka bir sonuçta, öğretim elemanlarının yeterlilikleri ve uygulamaları ile iletişim ve yönetsel hizmet ve uygulamaları değişkenlerinin, birlikte ele alındıkları takdirde, kariyer kararlılığı değişkenini anlamlı bir şekilde açıklayabildikleri görülmektedir.

Araştırmada; cinsiyet, yaş, medeni durum, öğrenim düzeyi, staj tecrübesi, sınıf, ödeme türü ve hedefledikleri şirkete göre kariyer kararlılıkları, akademik başarı ve boyutları arasında farklılıklar tespit edilmiştir.

Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında, dikkati çeken önemli bir husus, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre akademik başarı düzeylerinin daha yüksek olduğu ve kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre öğretim elemanlarının mesleki yeterliliklerine ve uygulamalarına yönelik

görüşlerinin daha olumlu olduğudur. Bu noktada, kız öğrencilerin öğretim elemanlarının mesleki yeterliliklerini ve uygulamalarını daha pozitif bir bakış açısı ile değerlendirdiğini söylemek mümkündür.

Ayrıca yüksekokul öğrencilerinin üniversite öğrencilerine göre öğretim elemanlarının mesleki yeterlilikleri ve uygulamalarına yönelik görüşleri ile iletişime yönelik görüşleri ve okulun fiziksel ortam ve donanımlarına yönelik görüşlerinin daha olumlu olduğu, evli öğrencilerin de okulun yönetsel hizmet ve uygulamalarını bekar öğrencilere göre daha olumlu buldukları görülmektedir.

Bir başka değerlendirmede ise staj yapan öğrencilerin kariyer kararlılıkları ve akademik başarıları staj yapmayanlara göre daha yüksektir. Staj yapan öğrenciler, öğretim elemanlarının mesleki yeterlilikleri ve uygulamalarını, okulun fiziksel ortam ve donanımlarını, staj yapmayan öğrencilere göre daha iyi bulmaktadırlar. Bu görüntüde, staj yapan öğrencilerin eğitim odaklı hareket etmek sureti ile başarıya yöneldikleri ve bu durumun da beraberinde staj yapmayan öğrencilere göre kariyer kararlılığı ve başarı açısından fark yarattığı tespit edilmiştir. Yine staj yapan öğrencilerin, tıpkı kız öğrenciler gibi öğretim elemanları konusunda daha olumlu değerlendirmeleri olduğu görülmektedir.

Diğer bir sonuca bakıldığında, eğitimi aldığı branşta bir şirkette çalışmayı hedefleyenlerin farklı branşta bir şirkette çalışmayı hedefleyenlere göre akademik başarılarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu durum, kariyer odaklılığı konusunda net bir tutumu olan bireylerin, başarı açısından da aynı eğilime sahip olduklarını göstermektedir

Araştırmanın belirli bir şehirde ve belirli sayıda üniversitede gerçekleştirilmesi kısıtlılığını oluşturmaktadır. Gelecekteki araştırmalara yol gösterici olması amacıyla, farklı şehirler ve farklı örneklem grupları için çalışma genişletilebilir. Devlet ve vakıf üniversiteleri olarak karşılaştırmalı değerlendirmeler yapılabilir. Çalışmada, demografik faktörler açısından değerlendirme yapılmasıyla detaylı çıkarımlar elde edilmiş, bunun sonucunda da öğrencilerin hem eğitim hem de kariyer yaşamları için ışık tutacak bilgiler edinilmesinin olumlu katkıları sağlayacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Akçakanat, T. ve Uzunbacak, H. H. (2019). Kariyer Kararlılığı Ölçeği: Türkçeye Uyarlama, Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *İktisadi İdari ve Siyasal Araştırmalar Dergisi*, 4(9), 159-170.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, E.Ö., Karadeniz, Ş., Demirel, F., (2018). Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Ankara: PEGEM Yayınevi.
- Canlı, U., Ersöz, G., Özumutlu, İ. ve Koçak, Ç. V. (2018). Ortaokul Öğrencilerinde Akademik Başarı, Okuma Performansı ve Motorik Beceri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 16(2), 209-218.
- Chason, A. K. (2011). Relationships among Negative Career Thoughts, Profile Elevation, Differentiation, Career Decidedness, and Satisfaction with Choice (Unpublished doctoral dissertation). Florida State University, Tallahassee, Florida.
- Dipeolu, A., Reardon, R. C., Sampson, J. P., ve Burkhead, J. (2002). The relationship between dysfunctional career thoughts and adjustment to disability in college students with learning disabilities. *Journal of Career Assessment*, 10, 413-427.
- Gürbüz, S. ve Şahin F. (2017). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri, Felsefe-Yöntem-Analiz. Ankara, Seçkin Yayınevi.

- Hirschi, A. (2014). Hope as a Resource for Self-Directed Career Management: Investigating Mediating Effects on Proactive Career Behaviors and Life and Job Satisfaction. *Journal of Happiness Studies*, 15(6), 1495-1512.
- Hirschi, A. ve Valero, D. (2017). Chance Events and Career Decidedness: Latent Profiles in Relation to Work Motivation. *The Career Development Quarterly*, 65(1), 2-17.
- Kalaycı, Ş. (2008). SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri. Ankara, Asil Yayın Dağıtım Ltd. Şti.
- Kavas, A. B. (2012). Kariyer Karar Ölçeği'nin Türkçe Uyarlaması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(38), 159-168.
- Kenç, M. F. ve Oktay, B. (2002). Akademik Benlik Kavramı ve Akademik Başarı Arasındaki İlişki. *Eğitim ve Bilim*, 27(124), 71-79.
- Lent, R. W., Brown, S. D., & Hackett, G. (1994). Toward a unifying social cognitive theory of career and academic interest, choice, and performance. *Journal of Vocational Behavior*, 45(1), 79-122.
- Lounsbury, J. W., Tatum, H. E., Chambers, W., Owens, K. S. ve Gibson, L. W. (1999). An investigation of career decidedness in relation to "Big Five" personality constructs and life satisfaction. *College Student Journal*, 33, 646-651.
- Memduhoğlu, H.B. ve Tanhan, F. (2013) Üniversite Öğrencilerinin Akademik Başarılarını Etkileyen Örgütsel Faktörler Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması, *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 10, Sayı 1, 106-124
- McClellan, J. (2010). From Undecided To Decided: Validating The Career Decision Making Process. *Academic Leadership: The Online Journal*, 8(1), 1-13.
- Özkal, N. ve Çetingöz, D. (2006). Akademik Başarı, Cinsiyet, Tutum ve Öğrenme Stratejilerinin Kullanım. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, (46), 259-275.
- Salih, M. (2003). Üniversite Öğrencilerinin Akademik Başarılarını Etkileyen Çeşitli Nedenler Arasından Süreksiz Durumluk Kaygısının Yeri ve Önemi. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 10, 102-115.
- Sarıer, Y. (2016). Türkiye'de Öğrencilerin Akademik Başarısını Etkileyen Faktörler: Bir Meta-Analiz Çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(3), 1-19.
- Sığırı, Ü. ve Gürbüz, S. (2011). Akademik Başarı ve Kişilik İlişkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma. *Savunma Bilimleri Dergisi*, 10(1), 30-48.
- Smith, R. M. (2011). Personality Traits and Career Decidedness: An Empirical Study of University Students. PhD Dissertation. Tennessee: University of Tennessee.
- Super, D. E. (1980). A life-span, life-space approach to career development. *Journal of Vocational Behavior*, 16(3), 282-298.
- Tuncer, M. ve Yılmaz, Ö. (2018). Sınıf Öğretmenliği Üçüncü Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarı Durumlarının Çeşitli Değişkenlere Göre Değerlendirilmesi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 481-493.
- Uthayakumar, R., Schimmack, U., Hartung, P. J. ve Rogers, J. R. (2010). Career Decidedness as a Predictor of Subjective Well-Being.
- Üzbe, N. ve Bacanlı, H. (2015). Başarı Hedef Yönelimi, Benlik Saygısı ve Akademik Başarının Kendini Engellemeyi Yordamadaki Rolü. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 13(1), 33-50.
- Veronika, B. vd. (2018). Comparative Analysis of Career Choices by Students in Latvia and the UK. 4th International Conference on Higher Education Advances (HEAd'18) Universitat Politècnica de Valencia, Valencia, 2018, 1349-1357.
- Yowell, E. B. (2012). The Roles of Negative Career Thinking and Career Problem-Solving Self-Efficacy in Career Exploratory Behavior. *The Professional Counselor*, 2(2), 102-114.
- YÖK (Yüksek Öğretim Kurumu). <https://istatistik.yok.gov.tr> erişim tarihi: 15.04.2020